

Çağdaş İnternet Yönetimi

Yazar: Dr. Yaman AKDENİZ, Siber Hukuk Öğretim Üyesi, Leeds Üniversitesi, Birleşik Krallık, Direktör, Siber Haklar & Siber Özgürlükler (Birleşik Krallık) “*Cyber-Rights & Cyber-Liberties (UK)*”, Açık Toplum Enstitüsü’nün Uluslararası Politika ve Enformasyon Politikası Araştırma Programı Akademisyeni. Email: lawya@cyber-rights.org

Nisan 2004

Bu rapor Türkiye Bilişim Vakfı için hazırlamış olduğum Beyaz Kitap: İnternet’in Çok Taraflı Yönetimi: Türkiye’deki Politika Yaratma Sürecinin Çağdaşlaşmasına Doğru (TBV, İstanbul: Papatya Yayıncılık, 2003), adlı eserden yararlanılarak hazırlanmıştır. Katkılarından dolayı Sayın Avniye Tansuğ’a (İvHP, ÇEKÜL) teşekkür ederim.

İçindekiler

ÇAĞDAŞ İNTERNET YÖNETİMİ	1
<u>GİRİŞ – AMAÇLAR VE HEDEFLER</u>	2
<u>DEVLETİN POLİTİKA OLUŞTURMA GELENEKLERİNE İNTERNET ETKİSİ</u>	2
<u>ÇOK-KATMANLI (TARAFLI) YAKLAŞIM</u>	3
<u>STRATEJİLERİN BİRLEŞTİRİLMESİ VE ULUSLARARASI DÜZEYDE İŞBİRLİĞİ</u>	4
<u>NORMATİF MADDİ KOŞULLAR VE SÜREC KOŞULLARI</u>	4
<u>SÜREC KOŞULLARI</u>	5
<u>TÜRKİYE’DE DAHA İYİ POLİTİKA ÜRETME SÜRECİNE DOĞRU</u>	7
<u>DEVLET DÜZENLEMELERİNİN ALTERNATİFLERİ VE DÜZENLEYİCİ MODELLER</u>	7
<u>TÜRKİYE’DE İŞLEYEN BİR YÖNTEM GELİŞTİRİLMESİ</u>	8

Giriş – Amaçlar ve Hedefler

İnternet'in küresel, merkezi olmayan ve sınır tanımayan doğası, İnternet'le ilgili sorunlar ve tartışma konularında, devletlerin tek başlarına etkili ve tatmin edici yasal düzenlemeler yapmasını olanaksız kılmaktadır. Bu olgu, devletlerin, teknoloji ve özellikle küresel iletişimdeki gelişmeleri izlemesi, kendi yasal düzenlemeleri ve düşünce ve politika üretme tarzlarına, bu alanlarda ulaşılan sonuçları da yapısal olarak uyarlaması gerektiği anlamına gelmektedir.

Türkiye Bilişim Vakfı için hazırlanan *“Türkiye’de İnternet’in çok taraflı yönetimi”* adlı Beyaz Kitap’la ortaya konan proje, Türkiye’de İnternet’in çağdaş yönetim yaklaşımları ile yönetimine uygun olacak yasal düzenleme biçim ve örneklerini, tanımlayarak sunmayı amaçlamıştır. Proje aynı zamanda bu tür düzenlemelere uygun olan normatif (kural oluşturan) koşullarla (örneğin Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ve Türkiye Cumhuriyeti Anayasası’nda belirtilen insan hakları standartları), birçok uluslararası organizasyon ve devlet tarafından benimsenmiş olan “iyi düzenleme ilkeleri” hakkında da bilgi içermektedir.

Bu projede üzerinde durulması gereken iki ana tema;

- (a) İnternet yönetimi ve İnternet gibi yeni iletişim teknolojilerinin, Türkiye de dahil olmak üzere, devletlerin politika oluşturmaları geleneklerine nasıl bir etkisi olacağı,
- (b) Bu bağlamda devletlerin, İnternet’le ilgili politikaları nasıl belirleyip, benimsemeleri gerektirir.

Devletin Politika Oluşturma Geleneklerine İnternet Etkisi

Farklı toplumlarda İnternet’in gelişmesi konusunda farklı yaklaşımlar bulunduğu ve İnternet’in etkisinin de ülkeden ülkeye farklı sonuçlar yarattığı açıktır. Ekonomik gelişmişlik, alt ve üst yapı bağlamında teknolojik donanım, haklara saygı gösterme, uluslararası gündemde söz ve oy sahibi olabilme konularında, her ülke aynı düzeyde değildir. Örneğin Türkiye İnternet’li yaşamın henüz gelişme aşamasını yaşıyorken, diğer bazı ülkeler bu konuda çok yol almış olup, İnternet erişimi ve kullanımının daha da hızlandırılması gibi, farklı konular üzerine odaklanmaktadır. Bu durumun doğal sonucu; devletlerin İnternet’in çok taraflı yönetimine yaklaşım biçimi ve politika oluşturma sürecinin de farklı önceliklerle ortaya çıkmasıdır.

“Çok taraflı yönetim” kavramı üzerinde biraz durulursa, bunun İnternet ile ilgili çözümlenelerde özellikle Batı Avrupa toplumları için “pek uygun” bir kavram olduğu görülür. Bu uygunluk, sadece teknolojinin doğası bakımından değil, aynı zamanda Batı Avrupa’nın politik ve toplumsal doğasından kaynaklanmaktadır. Doğal olarak İnternet’in yasal düzenlenmesinde ve İnternet’teki toplumsal-kültürel farklılıkların ve yaklaşımların hukuken tanımlanmasında, o ülkelerde de bazı zorluklar ve karşı koyuşlar vardır. Kaldı ki Avrupa Birliği içinde üye ülkeler düzeyinde “Bilgi Toplumu Çağı”nı ilke olarak kucaklamada, küresel ekonomik rekabete dayalı, bir o kadar da politik populizme eşdeğer, güçlü bir “kendini adayış” sözkonusudur. Buna rağmen, kültürel, tarihsel ve toplumsal-politik farklılıklardan dolayı, Avrupa’nın çeşitli toplumlarının İnternet’in

gelişmesi ve yönetişimi konularındaki yaklaşımlarının birbirlerine pek de benzemediği görülmektedir.

Örneğin Almanya, İnternet yoluyla Neo-nazizm temalarının işlenmesi konusunda politik çekinceler verip, son derece duyarlı davranırken, İngiltere, ırkçılığın tehlikeleri konusunda daha sakin bir tutum takınmaktadır. Ama buna karşılık, aynı İngiltere, cinsel açıdan “açık” içeriklere kolayca erişim olanağı konusunda, toplumun uzun yıllar boyunca sahip olduğu geleneksel ve katı tutumunu yansıtan politikaları uygulamaya koymakta da bir sakinca görmemektedir. Bu farklılıkları uygun bir biçimde öğütüp, yansıtmak da Avrupa Birliği’ne düşmektedir. Standartları hoşgörü düzeyi en düşük devletlerin belirlemesini, “uluslararası insan hakları standartları” gibi, devletlerin sıkı sıkıya bağlı olmak zorunda olduğu normatif koşullar engellemeye çalışacaktır.

Çok-Katmanlı (Taraflı) Yaklaşım

İnternet gibi yeni iletişim teknolojilerinin gelişimi ve bu teknolojinin merkezi olmayan ve küresel doğası, kuşkusuz Türkiye’yi de etkilemektedir, daha da etkileyecektir. Yukarıda da belirtildiği gibi, toplumların İnternet ve İnternet politikaları üzerinde farklı kaygıları ve çekingeleri vardır. İnternet yönetimi de her toplumun kendi kültürel, tarihi ve politik geçmişinin ve devlet gelişiminin doğal bir yansımasıdır. İnternet’in kendine has; merkezi olmayan ve küresel doğası, uluslararası ve uluslararası düzeydeki gelişmelerin ve anlaşmaların etkisi ve gücü nedeniyle, “etkin” kural koyma olgusu, tek bir devlet üzerinde sınırlanmayacaktır.

İnternet Yönetimi



Bu nedenle İnternet yönetimine çok-katmanlı bir yaklaşım yukarıdaki tabloda da görüldüğü gibi kaçınılmazdır. Ayrıca bu yaklaşım, sadece ulusal (Türkiye) alanda değil,

aynı zamanda ulusal düzeydeki politikaların oluşturulmasında etkili olan uluslarüstü (ör. Avrupa Birliği) ve uluslararası (Avrupa Konseyi, Birleşmiş Milletler, OECD, G8) kurum ve kuruluşların belirleyici olduğu gelişmeler ışığında uyarlanmalıdır.

Bu yüzden devlet düzenlemeleri ve yasalaştırma olasılığının yanısıra devlet yasalaştırmalarına seçenek olabilecek “öz-düzenleme” (“self-regulation”), “işbirliğine dayalı düzenleme” (“co-regulation”), bu alandaki sivil toplum kuruluşlarının çalışmaları, sektörün ve bir bütün olarak toplumun rolü gibi olgular da ele alınmalıdır.

Stratejilerin Birleştirilmesi ve Uluslararası Düzeyde İşbirliği

Uluslarüstü ve uluslararası gelişmelerin devletlerin yönetimi üzerindeki etkisi küçümsenemez. İnternet’le ilintili sorunlara ortak çözümler bulabilmek, tüketici güvenliğini artırmak, bilişim çağında güveni sağlamak için stratejilerin ve politikaların uluslararası düzeyde birleştirilmesi bir zorunluluk haline gelmiştir.

1999 yılının Aralık ayında Türk Hükümeti’nin başvurusunu değerlendiren AB’nin Türkiye’ye “aday ülke” statüsü tanınmasıyla birlikte, Türk Hükümeti artık, düzenleme sistemini ve stratejilerini Avrupa Birliği ile uyumlu hale getireceği yönündeki niyetini de ortaya koymuş olmaktadır. Bu nedenle Avrupa Birliği’ne üyeliğin veya üye olmamanın sonucu olan yürürlükteki düzenleme farklılıkları, Türkiye, Birlik üyeliğine yaklaştıkça önemini yitirebilir. Sonunda AB üyeliği Türkiye’yi veya herhangi bir diğer aday ülkeyi, İnternet’le ilintili olanlar dahil olmak üzere, politikalarını AB politikasıyla uyumlu kılmaya zorlayacaktır. Bunun bir örneği, geçtiğimiz aylar içinde başlatılan e-Dönüşüm Türkiye Projesi altında Avrupa Komisyonu’nun e-Europe+ projesi kapsamında aday ülkeler için öngörülen eylem planının Türkiye’ye uyarlanmasına başlanmasıdır.

Türkiye’nin yıllardır üyesi olduğu Avrupa Konseyi örneğinde olduğu gibi, diğer uluslararası örgütler bünyesinde de gelecekte kaçınılmaz olarak bir “politikaların birleştirilmesi süreci” yaşanacaktır. Avrupa Konseyi ölçeğinde önemli bir politik gelişme olarak 2001 yılında ortaya çıkartılan “Siber Suçlar Konvansiyonu” taslak çalışmaları buna örnek olarak gösterilebilir. Uluslararası düzeydeki bu gelişmelerin, ulusal düzeydeki politika ve düzenlemelerin geleceğini de etkileyeceğine kuşku yoktur.

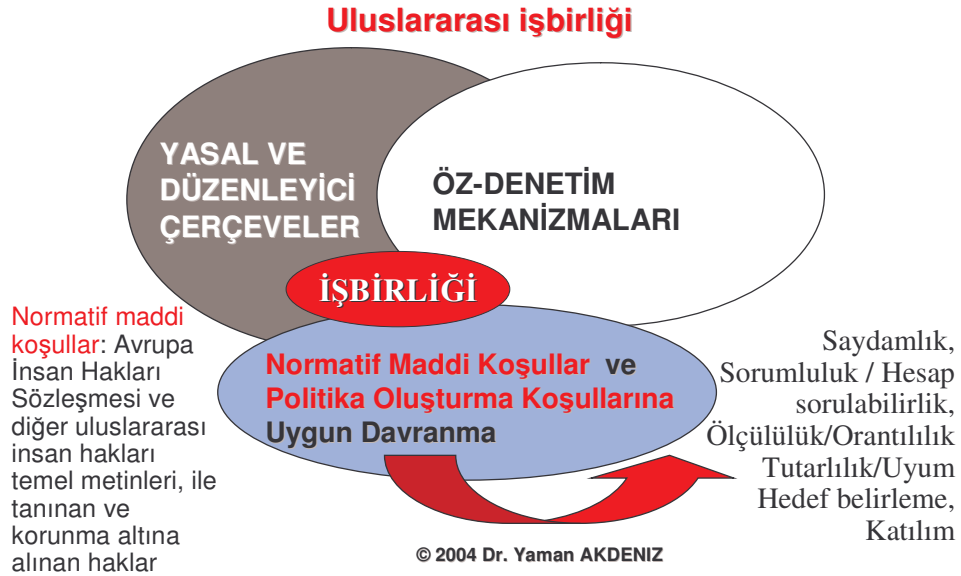
Normatif Maddi Koşullar ve Süreç Koşulları

İnternet’in çok taraflı yönetimi için sağlanan yöntemler ulusal düzeyde normatif (kural koyucu) maddi koşullar ve süreç koşullarına tabi olmalıdır. İnternet’in çok taraflı yönetimi, ifade özgürlüğü ve mahremiyet (“privacy”) gibi kişisel hakları tartışılmaz değerler olarak kabul eden normatif çerçevenin ışığında ele alınmalıdır.

Normatif maddi koşullar; Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi (madde 8 ve 10) ve diğer uluslararası insan hakları temel metinleri, örneğin İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi, (madde 12 ve 19), Birleşmiş Milletler Siyasi ve Medeni Haklar Sözleşmesi (madde 17 ve 19), daha yeni olan Avrupa Birliği Temel Haklar Bildirgesi (madde 7, 8 ve 11) ile tanınan ve korunma altına alınan haklar; ya da ifade özgürlüğü, bilgiye erişim, iletişimin

mahremiyeti hakkı olarak sıralanabilir. Bu temel belgelerin mahremiyeti ve ifade özgürlüğünü sınır gözetmeksizin açıkça koruması, özellikle küresel iletişim ağı İnternet'in ruhuna da uygun düşmektedir.

İşleyiş Mekanizmasının Geliştirilmesi Nasıl Olmalıdır?



Bu anlamda çok taraflı yönetim, ancak belirtilen değerler dikkate alınarak gerçekleştirildiğinde hukuki meşruiyet kazanabilir. Nitekim, İnternet'in iyi yönetimi konusunda herkesçe kabul gören standartların geliştirilmesi, uluslararası insan hakları standartları gibi normatif koşullarla, ulusal, uluslararası ve uluslararası düzeydeki İnternet yönetimiyle ilgili politik girişimler ve amaçların örtüşmesine bağlıdır. Hükümet düzenlemeleri ve yasalaştırma girişimleri sırasında, veya öz-düzenleme ve işbirliğine dayalı düzenleme modelleri geliştirilirken, bu girişimler konu ne olursa olsun, insan hakları ve normatif maddi değerler açısından değerlendirilmelidir.

Süreç Koşulları

Bir çok demokratik ülkede ve Avrupa Birliği düzeyinde geliştirilen süreç standartları daha sonra iyi düzenleme ilkelerine eklenir.¹

“Devletlerin sorunlara müdahale düzeylerinde farklılıklar gözlemlenirken, bütün devletler, düzenlemelerin zorunlu, adil, makul maliyetli, etkin olmasının ve geniş çapta kamu güveni tesis edebilmesinin yollarını araştırmak zorundadırlar.”²

¹ Bu konuda güzel bir örnek için Bkz. UK Cabinet Office Regulatory Impact Unit's Better Regulation Guide, and the Principles of Good Regulation, October 2000, at <<http://www.cabinet-office.gov.uk/regulation/taskforce/2000/PrinciplesLeaflet.pdf>>.

² Principles of Good Regulation at<<http://www.cabinet-office.gov.uk/regulation/taskforce/2000/PrinciplesLeaflet.pdf>>.

Bu çeşit bir dengeyi sağlayacak olumlu düzenlemelerin ilkeleri şunlardır:

- Saydamlık
- Sorumluluk / Hesap sorulabilirlik
- Ölçülülük/Orantılılık
- Tutarlılık/Uyum
- Hedef belirleme

Bu ilkelerin yanında, AB Avrupa Komisyonu'nca hazırlanan "Avrupa'nın Yönetişimi Beyaz Kitabı"nda yer alan ve Avrupa'nın iyi yönetişimine temel oluşturan beş ilkenin de (açıklık, katılım, hesap sorulabilirlik, etkinlik ve uyumluluk) devletler tarafından dikkate alınması gerekmektedir.³ Bu ilkelerin herbiri daha demokratik bir yönetim/yönetişim kurulması açısından önem taşımaktadır. Bu ilkeler Avrupa Birliği'nin üye devletlerinde demokrasiye ve hukuk kurallarına temel oluşturmakta, kuramsal olarak bu ilkelerin yönetimin tüm aşamalarında -küresel, Avrupa düzeyinde, ulusal, bölgesel ve yerel – uygulanması gerekmektedir.

Bu önemli ilkeler normatif maddi koşullar gibi ulusal düzeydeki İnternet'in çok taraflı yönetimindeki her tür düzenleyici girişime de uygulanmalıdır. Bu ilkeler göz önünde bulundurulduğu zaman açık ve saydam bir "politika oluşturma süreci" oluşturulması için çok önemli bir adım atılmış olacaktır.

Ölçülülük ilkesi aynı zamanda Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin de belirlediği standartlardan biridir. Amaçlanan düzenlemenin veya yasalaştırmanın mevcut düzenlemelerle uyum içinde olması gerektiğini ortaya koyan "tutarlılık-uyum" ilkesi ise hedef olarak seçilmekten başka, "öngörülebilir" de olmalıdır. Tutarlılık-uyum ilkesi aynı zamanda Avrupa Birliği içindeki uluslararası gelişmeleri de dikkate almayı gerektirir. Bu da düzenlemelerin sorunlara odaklanması, yan etkileri en aza indirmesi ve "çelişik politika amaçlarını birbirine uygun hale getirmeye çalışması" ile eş anlamlıdır.⁴

Bir diğer önemli ilke katılım ilkesidir. Politika oluşturma zincirinin başından -ilk kavramsal belirlemeden, uygulama- sonuna kadar devlet politikalarının ne kadar nitelikli, yerinde ve etkin olduğunu, katılımın genişliği belirler. Katılımın artması sonuçta bu politikaları hayata geçiren hükümete duyulan güveni de arttıracaktır. Devletin ulusal politikaları geliştirirken ve uygularken benimsediği yaklaşım katılımın boyutunu önemli ölçüde etkiler. Özellikle özel sektörün yanında sivil toplum örgütlerinin de ulusal politikalar geliştirilirken söz sahibi olması sağlanmalıdır.

Ulusal düzeyde uygulanacak politikaların doğru belirlenmesi için, bu koşul ve ilkelere yalnız Türkiye'de değil, İnternet'in çok taraflı yönetiminin sözkonusu olduğu uluslararası ve uluslararası her düzeyde uyulması gerekir.

³ European Commission, European Governance, A White Paper, Brussels, 25.7.2001, COM(2001) 428 final.

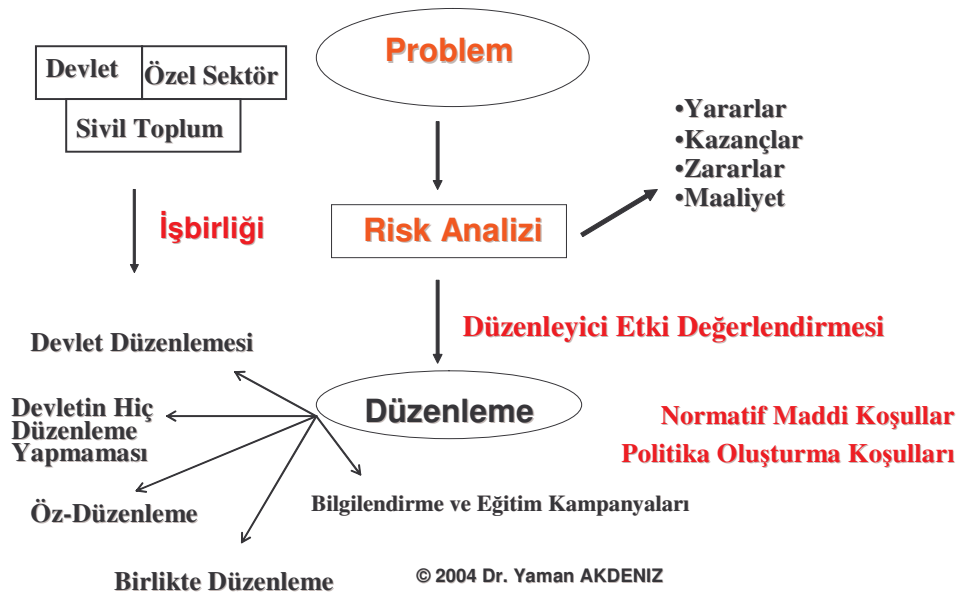
⁴ Principles of Good Regulation, s. 7.

Türkiye’de Daha İyi Politika Üretme Sürecine Doğru

Türkiye’de vatandaşların hak ve özgürlüklerinin korunması ve güçlendirilmesi, onların güvenli ve barış içinde bir toplum olmaya özendirilmesi gibi, devlet düzenlemesiyle ulaşılmak istenen politika amaçlarının açıklıkla tanımlanması gerekir.

Genellikle hükümet, düzenleyiciler ya da düzenleyici-benzeri kurumlar tarafından öngörülen bu amaçların çoğuna “hiç devlet yasalastırması olmadan” ulaşılması da mümkün olabilir. Devlet yasalastırmalarının alternatifleri daha esnek, daha ekonomik ve etkin olabilir. İşbirliğine dayalı birlikte düzenleme (“co-regulation”) ve öz-düzenleme (“self-regulatory”) çözümleri geliştirmek için Devlet - özel sektör, ve sivil toplum işbirliği veya devlet, hukuk uygulayıcıları ve özel sektör ve sivil toplum ortaklığı, özellikle teknik konularda veya İnternet tarafından yaratılan çok-uluslu sorunların çözümünde yararlı olabilir.

Türkiye’de Daha İyi Politika Üretme Sürecine Doğru



Ayrıca, çağdaş ve demokratik toplumlarda, herhangi bir yasal düzenlemeye girişmeden önce, “risk ve maliyet çözümlenmeleri” yapmak, giderek devlet felsefesinin temel bir parçası olmaya başlamalıdır. “Risk” genel olarak devletin bütün birimleri için, önemle gözetilmesi gereken bir husus olmalıdır. Yalnız, bu sadece devletler değil, özel sektör ve sivil toplum kuruluşları için de gereklidir.

Devlet Düzenlemelerinin Alternatifleri ve Düzenleyici Modeller

Devletin gerçekleştirdiği yasalastırmalar halen bir çok durumda güçlü bir olasılık ve gereklilik olarak görülse de İnternet’le ilgili sorunlarda devlet düzenlemelerine alternatif oluşturabilecek düzenleme yöntemlerini de dikkatle değerlendirmek gerekmektedir. Örneğin, dijital imza yasaları hukuki bir kesinlik ve belirlilik sağlamasına rağmen, aynı şeyleri içerik düzenlemesi ve siber suçlar için söylemek zordur. İnternetin küresel ve

merkezi olmayan yapısı, devlet düzenlemelerinin, sorunları çözmek için her zaman en iyi yol olamayabileceğini ve ulusal düzeydeki politikaların geliştirilmesinde uluslararası yetki konularının dikkate alınması gerektiğini ortaya koymaktadır.

Örneğin iletişimin mahremiyeti veya kişisel verilerin korunması sorunlarının en iyi çözümünün yasalara yolyla sağlanabileceği düşünülse de bu çözüm tek başına etkili olmaktan uzak olabilir. Böylesi tek parçalı bir yasalara desteklemek için öz-düzenleme (*“self-regulation”*) veya birlikte düzenleme (*“co-regulation”*) uygulamaları gerekli olabilir. Türkiye’de devlet, iş dünyası ve sivil toplum etkin bir şekilde birlikte çalışarak “kişisel verilerin korunması” ve “mahremiyet” (*“privacy”*) kavramlarının çerçevesinin belirlenmesini sağlayabilir. Aynı ilke, örneğin, “bilgi edinme hakkı” meselesine, Türkiye’deki yasal düzenleme sürecine “açıklık” ve “saydamlık” kültürünün getirilmesi konularına da uygulanabilir. Ekim 2003’te çıkan ve Nisan 2004’te yürürlüğe girecek olan Bilgi Edinme Hakkı Kanunu için de bu geçerlidir. Kanun ve yönetmeliklerin çıkması ile Türkiye’de bir “bilgi edinme hakkı kültürü” doğmayacaktır. Bu kültürün geliştirilmesi için devlet ve sivil toplum örgütlerinin bilinçlendirme kampanyaları ve eğitim programları düzenlemeleri gerekmektedir. Burada anlatılmak istenen, yasalar ve kuralların, devletin bu tip önemli amaçlarını başarması için tek başlarına kağıt üstünde yeterli olamadığıdır.

Düzenlemeler genel olarak riskleri azaltmak için tasarlanır. Ancak alternatif ya da tamamlayıcı ek araç olarak da görülebilen bu yöntemler yasalara yasalardan daha az maliyetli ve daha etkin olabilmektedir. Bu seçenekler, arasında “hiç bir şey yapmama”nın da yer aldığı, “Öz-Düzenleme”, “birlikte düzenleme”, bilgilendirme ve eğitim kampanyaları da vardır.

Türkiye’de işleyen bir yöntem geliştirilmesi

Bu Rapor’un başından beri yinelenen gibi, İnternet’in küresel, merkezi olmayan ve sınırlı tanımayan doğası, İnternet’le ilgili sorunlar ve tartışma konularında, devletlerin tek başlarına etkili ve tatmin edici yasal düzenlemeler yapmasını olanaksız kılmaktadır. Bu da, devletlerin, teknoloji ve özellikle küresel iletişimdeki gelişmeleri izleyip, kendi yasal düzenlemeleri ve düşünce ve politika üretme tarzlarına, bu alanlarda ulaşılan sonuçları da yapısal olarak uyarlaması anlamına gelmektedir.

Yasal düzenlemeler alanında devletin rolü her ne kadar hâlâ hayati öneme ve yönlendirici niteliğe sahip ise de çağın gereği, devletin yasaları yapmadan önce “risk çözümlenmesi” yapması, tek başına yasal düzenleme yerine; daha demokratik yaklaşımlara yol açan, “işbirliği”, “koordinasyon”, “danışma”, “birlikte düzenleme” ve “öz-düzenleme” gibi yeni kavramlara daha fazla önem vermesidir. Örneğin, devletlerin acilen yasa/lar yapmak yerine, İnternet kullanımından dolayı ortaya çıkan bazı “riskleri” dikkatle değerlendirmesi daha önemlidir. Bu öncelik, aynı zamanda politika sürecinin açık ve saydam olmasını, ilgili tüm tarafların görüşlerinin sürece katılmasını da gerektirmektedir. Yukarıda değinildiği gibi, günümüzde devlet eliyle yasalara yasalardan artık birden çok seçeneği vardır ve bunlar, İnternet’le ilintili politikaların geliştirileceği çağdaş devlet gündemlerinde mutlaka yer almalıdır. Bu anlamda geçtiğimiz sene içinde kurulan Bilgi Toplumu Dairesi Başkanlığı ve bu sene içinde hayata geçirilen e-Dönüşüm Türkiye Projesi olumlu bir yaklaşım olarak görülmektedir.

Bu raporun ve Türkiye Bilişim Vakfı için hazırlanmış olan *İnternet'in Çok Taraflı Yönetimi: Türkiye'deki Politika Yaratma Sürecinin Çağdaşlaşmasına Doğru* adlı Beyaz Kitap'ın amacı, işte bu gelişmelere dikkat çekmek ve Türkiye'de **Olumlu İnternet Düzenlemeleri** için hükümete öneriler sunmaktır. "Beyaz Kitap" özetle şu hususların öncelikle dikkate alınmasını önermektedir:

- Türkiye'de politika oluşturma sürecini "çağdaş" kılmak için ivedi önlemler almak.
- Açık ve saydam bir politika oluşturma süreci sağlamak.
- Düzenlemelere girişmeden önce "risk çözümlenmeleri" yapmak, devlet eliyle düzenlemelerin seçeneklerini de gözönünde bulundurmak.
- Bu alandaki politikaların, İnternet'in benzersiz doğası hakkında iyi bilgilendirilmiş ve kendisi de bu teknolojiyi doğrudan kullanan politika oluşturucuları tarafından belirlenmesini sağlamak.
- Bu politikaları, İnternet kullanıcıları, sivil toplum örgütleri, bilimsel çevreler ve İnternet sektörü dahil, ilgili tüm tarafların gerçek katkılarına ve yorumlarına alarak geliştirmek.
- Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ve Uluslararası Siyasi ve Medeni Haklar Sözleşmesi'nin kutsal saydığı temel insan haklarına saygı göstermek.
- Yasama, yargı, veya yürütme ile ilgili olanlar da dahil olmak üzere, kamu bilgilerine İnternet yoluyla erişimi mümkün kılmak. Bu erişimi, Bilgi Edinme Kanunu ile desteklemek. Kamu bilgilerine erişim hakkını da tıpkı "ifade özgürlüğü" gibi, "bilgiye erişim özgürlüğü" başlığı ile Anayasal koruma altına almak.
- Türk vatandaşlarının İnternet'e hızlı ve ucuz erişimini ve böylelikle küresel bilgi toplumuna tümüyle katılmasını sağlamak. Özellikle; okullar, kütüphaneler ve diğer kamu kurumları yoluyla İnternet erişimini politik bir hedef olarak görmek ve gerekli ölçülerde parasal olarak desteklemek. (Avrupa Birliği'nin "E-Avrupa" projesine ek olarak öngördüğü ve Türkiye'yi de kapsamına alan "E-Avrupa+" projesinin "E-Türkiye" Eylem Plânını uygulamaya geçirmek ve çağı yakalamak için hızlanmak, kamu-özel-sivil-yerel işbirliği ile ulusal bir "Seferberlik" ilan etmek.)
- e-Dönüşüm Türkiye Projesi'ne ait Kısa Dönem Eylem Planı ve ilgili çalışmaların bu raporda bahsi geçen normatif maddi koşullar tarafından incelenmesi ve analizini yapmak.
- Türkiye için benimsenen politikaların, Avrupa Birliği'nin bu alanda izlediği politika ile uyumlu olmasına özen göstermek.
- Uluslararası yasal ve politik girişimleri sistemli biçimde izlemek.
- İnternetle ilgili politikaların geliştirildiği uluslararası forumlarda (Avrupa Konseyi, OECD, Birleşmiş Milletler ve Avrupa Birliği dahil, ancak onlarla sınırlı olmaksızın) Türkiye'nin sistemli olarak katılım ve temsilini sağlamak.

Yukarıda belirlenen ilkeler 2002 Mayıs'ında Ankara'da yapılan Bilişim Şurası ve Şubat 2003'de Ankara'da düzenlenen İletişim Şurası'ndaki İlkeleri⁵ tamamlayan ekler olarak görülmelidir. Ancak, kısa dönemde Türkiye'deki politika üretme sürecinin çağdaş hale getirilmesi de yüksek önceliğe sahip olma özelliğini sürdürmektedir.

⁵ İletişim Şurası İnternet Komisyonu Raporu, <<http://list.ankara.edu.tr/lists/ank-club/2003/Feb/0040.html>>, İletişim Şurası hakkında ayrıntılı bilgi için Bkz. <<http://www.iletisimsurasi.org.tr>>.